

Zapiski bibliograficzne

ZIEMIE ZACHODNIE

„KOMUNIKATY MAZURSKO - WARMIŃSKIE”. Kwartalnik, nr 3/1961. Stacja Naukowa Polskiego Towarzystwa Historycznego w Olsztynie. Olsztyn 1961, s. 159.

W dziale artykułów opublikowano następujące prace: K. Wróblewskiej, Gotycka płyta nagrobna Kunona von Liebenstein w Nowym Mieście nad Drwęcą (Kunon von Liebenstein w l. 1383—1387 pełnił funkcje wielkiego komtura Zakonu Krzyżackiego, u schyłku życia wójta w Bratanie; płyta nagrobna z końca XIV w. znajdująca się w kościele w Nowym Mieście jest jednym z bardzo nielicznych zabytków tego rodzaju na Warmii i Mazurach); J. Wojtkowskiego, Kustosz warmiński — Tomasz Werner z Braniewa i jego księgozbiór; Z. Nowaka, Rozwój przestrzenny miasta Bisztyńka.

Na dział materiałów składają się następujące artykuły: W. Płocicy, Oblicze ideowe „Gazety Leckiej”; W. Gębika, Trzydziestolecie pierwszego „Zbioru pieśni ludowych z Warmii” (tom I tego zbioru dokonanego przez A. Steffena ukazał się w r. 1931 i zawiera 225 tekstów słownych, tom II wyszedł w r. 1934, t. III w r. 1937); W. Wrzesińskiego, Akcja germanizacyjna na Warmii, Mazurach i Powiślu w okresie rządów hitlerowskich (1933—1939).

Zeszyt zamyka sprawozdanie pióra Z. Czubiela z prac konserwatorskich w woj. olsztyńskim w l. 1957—1960 oraz pierwsza część „Bibliografii Mazur i Warmii w okresie pięciolecia (1956—1960)” w oprac. E. Sukertowej-Biedrawiny.

„SZCZECIN”. Miesięcznik Pomorza Zachodniego, nr 6/1961. Wydaje: Zarząd Wojewódzki TRZZ i Szczecińskie

Towarzystwo Naukowe. — Szczecin 1961, s. 115.

Kolejny numer wymienionego czasopisma poświęcono w całości turystyce, która staje się coraz ważniejszym działem życia gospodarczego woj. szczecińskiego.

C. Piskorski w artykule wstępnym, na podstawie danych i obserwacji sezonu turystycznego 1961 r., omawia niektóre zagadnienia zagospodarowania turystycznego wybrzeża (sprawy rozbudowy zaplecza gospodarczego, formy budowy osiedli wczasowych i in.).

Kolejne artykuły to: M. Tarchalskiego, Woliński Park Narodowy; T. Bąkowskiej, Rezerwaty krajobrazowe i piękne rejony woj. szczecińskiego; H. Wojczewskiej, Zabytkowe cisy na Pomorzu Zachodnim; S. Kownasa, Park dendrologiczny w Przelewicach; U. Kierskiej, Mało znany park nad Płonią; A. Borowskiej-Stachak, Rezerwaty drzew egzotycznych w Glinnej pod Szczecinem; K. Prawdzica, Nad jeziorem Drawskim; R. Kąsinowskiej, Sakralna architektura granitowa z XIII i XIV wieku w powiecie chojeńskim; W. Stanisławskiego, Rejony turystyczno-krajoznawcze Puszczy Piaskowej; — H. Niemirowskiej, Turystyczne znakowane szlaki woj. szczecińskiego; W. Stanisławskiego, Przemorskie szlaki kajakowe.

Ponadto w zeszycie zamieszczono artykuł omawiający rozwój szkolnego ruchu krajoznawczego, sprawozdanie z działalności pracowni PTTK w Szczecinie oraz przegląd wydarzeń kulturalnych, gospodarczych i społecznych.

T. KWIEK, M. WRÓBLEWSKI: Z biegiem Odry. Wydawnictwo „Sport i Turystyka”, Warszawa 1961, s. 120.

Wydawnictwo albumowe opatrzone komentarzem, podającym krótkie informacje o dziejach ziem nadodrzańskich, gospodarce, miastach, zabytkach architektonicznych, kulturze, obyczajach ludowych, portach rzecznych i żegludze.

- S. KURNATOWSKI, J. NALEPA: Z przeszłości Międzyrzecza. „Biblioteka Lubuska”, z. 7. Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1961, s. 180.

Książka powyższa składa się z dwóch szkiców. W pierwszym J. Nalepa, na podstawie przekazów pisanych, omawia dzieje i rozwój Międzyrzecza do końca XVIII w. W drugim S. Kurnatowski przedstawia rozwój tego jednego z najstarszych grodów na ziemiach polskich w świetle badań archeologicznych z l. 1954—1958.

Książka zaopatrzona jest w liczne ilustracje, mapy i szkice.

- S. GOLACHOWSKI: Zagadnienia demograficzne Opolszczyzny. Instytut Śląski w Opolu, Komunikaty (seria monograficzna) nr 9, Opole 1961, s. 14.

Autor dokonuje oceny charakteru i kierunku zmian ludnościowych, jakie zaszły w woj. opolskim, w porównaniu ze stanem sprzed 1939 r., zwracając szczególną uwagę na ruchy migracyjne.

Z punktu widzenia demografii i geografii zaludnienia zasadnicza różnica między charakterem tego obszaru przed wojną i obecnie polega na tym, że Śląsk przestał być środowiskiem emigracji a stał się obszarem imigracyjnym.

- C. HERNAS, Z. KUBIKOWSKI, R. WOŁOSZYŃSKI: Kilka uwag na temat potrzeby, organizacji i programu badań kulturoznawczych na Dolnym Śląsku. Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka nr 2/1961, s. 251—264.

Po ogólnym omówieniu sytuacji w dziedzinie badań nad kulturą Dolnego Śląska po 1945 r., autorzy szczegółowiej przedstawiają postulaty badawcze w zakresie czasopiśmiennictwa wrocławskiego, ruchu literackiego, teatru.

- Z ZIELONKA: Jakub Kania. Seria „Zasłużeni ludzie Śląska”, Wydawnictwo „Śląsk”, Katowice 1961, s. 60.

W formie szkicu literackiego autor przedstawił biografię Jakuba Kania (1872—1957), znanego poety ludowego z Siolkowic w pow. opolskim, działacza społecznego, bojownika o polskość Opolszczyzny, po wojnie wyróżnionego wysokimi odznaczeniami państwowymi, członka Związku Literatów Polskich.

Zestawił: W. T.

NIEMCY W DOBIE IMPERIALIZMU

Niemcy w okresie I wojny światowej

- HEINZ GÜNTHER: Keine Polenvertreibung im Ersten Weltkrieg. „Aussenpolitik” nr 9/1961, s. 600—611.

Historyk zachodnioniemiecki Immanuel Geiss w pracy pt. „Der polnische Grenzstreifen 1914—1918” na podstawie źródłowych badań stwierdził, że władze niemieckie zamierzały po zwycięskiej wojnie wysiedlić ludność polską z pogranicza i wcielić te tereny do Niemiec. Planom tym przeszkodziła przegrana wojna.

Autor artykułu dowodzi jednak, że

tezy Geissa są historycznie fałszywe. H. Günther przyznaje wprawdzie, że plany przesiedlenia ludności polskiej z pogranicza przedkładano kanclerzowi Bethmann-Hollwegowi, ten jednak odrzucił je ze względów politycznych oraz prawnych. Tezy H. Günthera, w przeciwieństwie do tez Geissa, są niedostatecznie udokumentowane i mają wyłącznie charakter polemiczny.

Niemcy po 1945 roku

- J. LESSER: Nürnberg — Legende und Wirklichkeit. „Deutsche Rundschau” nr 9/1961, s. 823—827.